

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Petrus Cnapheus Sev Fvlllo In Thoma VVeigelino,
Lvtherano Theopaschita Redivivvs**

Gretser, Jacob

Ingolstadii, 1609

§. 9. Crimina à nouo Fullone commissa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65394)

mandatum, ut hymno Trifagio adiceretur illa clausula? QUI
CRUCIFIXVS ES PRO NOBIS. Audiamus ergo Zo-
naram Græcè suo, & Latinè Interpretis sui VVolphij ore lo-
quentem. Ex editione Græcolatina Basileensi, euulgata Anno
Christi MDLVII, quæ videtur fuisse prima.

§. 8. Verba Zonara. Tom. 3. Annalium in
Theodosio Iuniore.

Εν τῆς χρόνοις διέτ' αὐτῆ βασιλείῳ, πρὸς κλητῆ πατριάρχῃ
λιτανεύοντ' ἅσιν τῶ κλήρω, καὶ πλείω μέρει τῆ πλῆθους τῆς πό-
λεως, ἄφνω παιδίον αἰρετικῶ ἐναέριον, τὸ δὲ λαὸς θαμβουμένῳ,
καὶ ὅτι πλείων βοῶντ' ἅσιν, τὸ, κύριε ἐλέησον, αὐθις κατὰ γ-
γῆν τὸ παιδίον, λέγον μνηστῆναι, μὴ δεῖν περὶ τῆσδε τῆ τελευ-
τῆ, τὸ ὁ σαρωθεὶς πρὸς ἡμᾶς. Hoc est, Interprete Lutherano
VVolphio: Huius Imperatoris temporibus, Proclo Pa-
triarcha cum clero, & maxima urbanæ multitudinis
parte supplicantibus, puer sublimis in aërem tollitur.
Populo obstupefacto, & longo tempore vociferante,
Kyrie eleeson, rursus demittitur, ac sibi præceptum esse
dicit, NE in cantico Tersancto adderetur clausula; qui
crucifixus est pro nobis.

§. 9. Crimina à nouo Fullone commissa.

Nunc adeste omnes, & præsertim vos, honoratissimi
viri, quibus, VVegetinus, rediuius Cnapheus, suam Ful-
lonicam disputationem dedicauit; & mecum numerate scelera
& sacrilegia, quibus nouus Fullo sese nefariè obstrinxit; & ve-
stras aures opplere non horruit.

I. Turpissimum crimen Falsi; Deprauat enim & falsat
mentem & stylum Græci & Latini Zonara, expuncta nega-
tione, & substituta affirmatione; nam Græcus Zonaras dicit:
Puerum reducem dixisse, μὴ δεῖν, Non oportere addere ad
Trifa-

Trisagium illud: Qui Crucifixus es pro nobis. Fullo dicit; à Zonara scriptum affirmatè; Puerum dixisse: Oportere addere: Quaeso, quis caussidicus, tam disertus & facundus erit, qui VVe gelinum hic à crimine Falsi purgare queat? Sit non modò ter Tullianus, sed & ter Ciceronianus, Aethiopem laudabit, si hoc Fullonicum facinus à VVe gelino amoliri velit. Nullius, etiam Pradicantis, etiam ipsius Volcij, defugio tribunalis nullius pertimesco iudicium, dummodo homo sit; sensus, communipraditus. In medio est Gracolatinius Zonaras. Inspiciatur, legatur; cum verbis Fullonica prafationis conferatur. Crimen falsi in me recipiam, si falsi non reus resuscitatus in VVe gelino Cnaphcus. Et quamuis de solo Zonara agatur, ut tamen in ore duorum vel trium testium stet omne verbum: adiungam Zonara duos vel tres alios, quieandem historiam omnino eisdem propemodum verbis, certè eodem sensu cum Zonara, referunt.

Primus sit Theophanes in suo Manuscripto Chronico, quod lucem necdum asperxit. Ὅτι τῆς τῆ ἐς ἀγίοις πρὸς κλησμοὶ μαγόνασι μεγάλοι ἐν κωνσταντίνῃ πόλει ὅτι δ. μήνας, ὡς φοβηθέντες οἱ βυζάντιοι ἔφυγον ἐξω τῆς πόλεως, ἐν τῷ λεγομένῳ κάμπῳ, καὶ ἤσαν ἐξημεροδόντες ἐν μιᾷ ἐν κυμαινομένης τῆς γῆς, καὶ παντὸς τῆ λαῶ κρούοντες, τὸ κύριε ἐλέησον ἐκτινῶς περὶ ὡραν ἄφνω πάντων ὁρώτων συνέβη ἵππῳ θείας δυνάμεως δρῆναι πνὰ νεανίσκον εἰς τὴν ἀέρα, καὶ ἀκῆσαι, θείας φωνῆς παρεγγύσης αὐτὸν, ἀναγγεῖλαι τῷ ὀπισκόπῳ, καὶ τῷ λαῷ λιτανῶσαι ἕτως· ἅγιος ὁ θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς. μηδ' ἐν ἑτέρῳ προστηθέντας, ὁ δὲ ἐν ἀγίοις πρὸς κλησμοὶ ταύτην δεξάμενος τὴν δόξασιν ἐπέτειψεν τῷ λαῷ ψάλλειν ἕτως. καὶ εὐθὺς ἀπέστη ὁ σάσμος. ἡ δὲ μακαρία πυχλχερία, καὶ ὁ αὐτῆς ἀδελφὸς Ἰσραηλαδέντες τῷ θαύματι ἐθέσπισαν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμενὴν, τὸν θεὸν τῶν ψάλλεσθαι ὕμνον, καὶ δὲ τότε παρέλαβον πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι κατ' ἐκάστην ἡμέραν ἄδειν αὐτὸν τῷ θεῷ.

Qua verba sic vertit Anastasius Bibliothecarius in Theophanus Latina translatione necdum typis excusa. Sub hoc sanctæ memoriæ Proclo terræmotus facti sunt magni Constantinopoli per quatuor menses, ita ut timentes Byzantij extra ciuitatem in loco, qui dicitur, Campus, essent perseueranter vnà cum Episcopo ad Deum precibus, & litanis vociferantes. Quadam ergò die, fluctuante terra, & omni plebe attentius exclamante Kyrie, eleison, circa horã tertiã omnibus videntibus cõtigit, à diuina virtute sustolli quendã adolescentulũ in aërem, & audiri diuinã vocem, admonentem eum, Episcopo, ac populo nuntiare, vt litanias sic facerent, & dicerent: sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis: nihil aliud apponentes, Proclus autem hac suscepta sententia præcepit populo psallere sic; & statim terræmotus cessauit. Porro beata Pulcheria super miraculo vnà cum fratre supra modum admirata, sanxit per vniuersum orbem diuinum hunc psallere taliter hymnum, & tunc receperunt omnes Ecclesiæ per singulos dies hunc canere Deo. *Eadem ex Theophane, & Anastasio excrispit, & sua Historia intexuit Auctor Miscella lib. 14.*

Cedrenus in compendio Historiarum. Ἐπὶ ταῦτα σεισμὸν μεγάλου γέγονασιν ἐν κωνσταντινῆ πόλει, ἐν μηνὶ τέσσαρσιν, ὡς ἐφ' ἑθέντος ὄντος ἐν ἑυζαντίῳ· ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ λεγομένῳ κάμπῳ διατρέθειν. τῆ γαῦν εἰρημένῃ πατριάρχῃ μετὰ τῶ κλήρῳ, καὶ τῶ λαῷ, ταῖς λιταῖς ἐκείσε προσκαρτέρησιν, περὶ ὧσαν τρίτην, ἀφ' ἧς πάντων ἐρώντων ἠρπάγη νεανίας εἰς πᾶν ἀέρα, καὶ ἤκαστε θείας φωνῆς παρεγγυήσῃς αὐτῷ, ἀναγγεῖλαι τῷ Ἰπποκρίτῳ, καὶ τῷ λαῷ, λιτανύειν ἄτω καὶ λέγειν, ἄγιε ὁ θεός, ἄγιε ἰσχυρός, ἄγιε ἀθάνατε, ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ Μηδ' ἐν ἑτέρῳ προσπθέειν, καὶ εὐθίως τῆ π ψάλλοιεν τῶ λαῷ, ἔση ὁ σεισμός. ὅθεν ὁ βασιλεὺς

θεοδόσιος, καὶ ἡ μακαρία πελχερία, ὑπεραγαθόντι τῷ θανά-
ματι, ἐδέσασαν κατὰ πάσαν οἰκωμένην ἔτω ψάλλεσθαι τὸν θεῶν
ῦμνον.

*Quæ hunc in modum Latinè reddidit Lutheranus Xylan-
der: Proclo Ecclesiæ Antistite, Constantinopolim gra-
ues terræmotus concusserunt per anni trientem, ad eò,
vt oppidani, metu periculi, extra urbem in Campo vi-
xerint. Cùm autem ibi vnà cum Clero, & populo in
supplicationibus ad Deum perseueraret, subitò adole-
scens, omnibus cernentibus, in aërem est subreptus: au-
diuitq; diuinam vocem sibi mandantem, vt Episcopo
renunciaret, & populo, vt in publicis deprecationibus
sic orent: sancte Deus, sancte fortis, sancte immortalis,
miserere nobis: neque aliud quidquam addant. Ita statim
cantante populo terræmotus desit. Eo miraculo ad-
modum percussì Theodosius, & Pulcheria, edixerunt
vt sacra cantio per totum orbem terrarum sic can-
retur.*

*Menaum Græcicum 25. Septembris cum eandem Hi-
storiam de puero in altum elato, & postmodum iterum demis-
so, recensisset, subiicit; Φωνὴ μεγάλη παρεκελεύσατο. ὅτι οἱ τῶν
δεξιαγγέλων χοροὶ, ἀνθ' τῆς προσθήκης, τῆ, ὁ σωρωθεὶς, τὸν τρι-
σάγων ῦμνον ἀναπέμψαι τῷ θεῷ, ἅγιος θεός, ἅγιος ἰσχυρός,
ἅγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ εὐθέως τῆς πιαύτης Φω-
ναῖς ἀπέδωκε τὴν ψυχὴν τῷ θεῷ, καὶ ὁ τῆ σφραγῖδος κλόνος ἐπέωσατο.
Elata voce monebat, ab Archangelorum choris sine
illo additamento: *Qui crucifixus es pro nobis; concini
Deo hymnum trifagium: sanctus Deus, sanctus fortis,
sanctus immortalis. Et simul cum his vocibus reddi-
dit Deo animam, cessauitque terræ tremor. Hactenus
Menologium. Idem uno ore & calamo tradunt alij veteres or-
thodoxi scriptores; nullus enim penitus proferrì poterit, qui
testetur,**

testetur, puerum illum, diuinitus edoctum, iussisse; ut cum assumpto illo: Qui crucifixus es pro nobis: hymnus ille decantaretur. Et tamen rediuius Fullo hoc asserit, & ut asserendi occasionem habeat; fœdissimo Falsi crimine Zonaram falsificat.

Sed reuertamur iam ad enumerationem scelerum, quæ in vno crimine à Fullonico VVegetino patrato, continentur;

Nam II. turpissimè mentitur; cum Zonaram id scripsisse comminiscitur, quod ut scriberet, Historico illi fors ne in somno quidem unquam in mentem venit.

III. Turpius adhuc mendaciū est, huius Fullonica impietatis Auctorem esse Deum, quasi puer à Deo edoctus, populum monuerit, ut Trisagio nefariam illam appendicem appenderet.

IV. Mendacium, hoc, quod nouus Fullo refert, esse Historiam.

V. Mendacium, Et quidem memorabilem Historiam.

VI. Mendacium. Esse Historiam de tanti mysterij, hoc est, vniõnis duarum in Christo naturarum, axiomate. Non est Historia; sed noui Fullonis audacissimum commentum, quod prisca illius Fullonis impudentiam longissimè superat, neque enim de illo vsquam legimus, eum, licet flagitiosissimus esset, ausum fuisse; miraculum illud pueri pro se interpretari; quasi appendix illa, caelesti suffragio fuerit comprobata. Quædam enim tam manifesta veritatis sunt, ut etiam impy ea suam ad impietatem rapere reformident. Nec Cnaptica hæc fabula ad vniõnis hypostatica dignitatem explicandam facit, sed eam funditus euertit.

VII. Mendacium. Id, quod Fullo nouus refert, esse rem gestam fide Historica. Nunquam gesta est, quia nuper primū
ut impe-

ut imperitè, sic & impiè cõficta est. Nullus Historicus, nec orthodoxus, nec Eutycheianus unquam scripsit, puerum praecepisse, ut hymnus ille concineretur cum Fullonico epimetro. Omnes contrarium prodiderunt. Illud non improbo, quod nuperus Prædicans ait; fabulam abs se procusam; & Zonara velo improbè tectam, commodè huc, hoc est, ad Theses Vbi-
quisticas de Christo; spectare. Non abnuo. Nil accommodatius Vbiquitati, quàm Eutycheianismus, cuiusmodi est illa Fullonica appendix.

VIII. Scelus novi Fullonis est quaternitas personarum, quam in diuinis illa sua adiectione constituit.

IX. Scelus, quia totam Trinitatem passibilem, & cum Christo crucifixam facit. vtrunque testatur S. Damascenus verbis supra recitatis, sed hic iterum recitandis. Tu noue Fullo, fac aures vacent. Appendicem illam Cnaphei impiam esse statuimus. vt quæ quartam personam inducat; vt quæ Dei filium, vimque illam Patris verè subsistentem, seorsim collocet: ac seorsim rursus eum, qui Cruci affixus est; tanquam videlicet ab Illo FORTI diuisum; aut Trinitatem sanctam passibilem esse asserat, Patremque ac Spiritum sanctum cum Filio in Crucem tollat.

X. Scelus est Manichæismus.

XI. Arianismus.

XII. Marcionismus.

XIII. Apollinarismus.

XIV. Sabellianismus.

XV. Valentinianismus.

XVI. Samosatēnianismus.

XVII. Nestorianismus.

XVIII. Eutycheianismus.

XIX. Fullonismus, &

XX. Denique ipse Satanismus, si non totus, saltem à toto

D non

non longè distans. Quæ omnia paulò post plana testatâg, effici-
ent sancti Patres & Episcopi, cum nouo Fulloni nostro Ful-
lonismum panegyricè gratulabuntur.

Extra reliquorum scelerum & mendaciorum censum ac
ordinem ponatur hoc aterrimum Fullonis rediuiui mendaci-
um. IN SANCTISSIMO TRISAGIO IN PER-
PETVVM AB VNIVERSA cœli militia etiam Chri-
stum crucifixum inde à tempore exaltationis suæ ho-
norari & magnificari, hoc est, ab Angelis Christo hymnum
Trisagium accini, cum Fullonico illo additamento: Qui cru-
cifixus es pro nobis. Et huius sui grandissimi commenti sta-
biliendi gratia, paulò post Zonaram flagitiosissimè Fullo noster
corrupit. Dic, oro, nobis Fullo, quando rediisti è cœlo, ut tam
asseueranter affirmes, Hymnum Trisagium concini Christo
ab vniuersa cœli militia cum Cnaptica illa appendice? Puer
ille tempore Procli in sublime raptus, nil simile audiuit; An
quia caruit tuis auribus, hoc est, Fullonicis? Aiunt itidem san-
cti Patres hunc hymnũ toti Trinitati decantari. Tu soli Chri-
sto. Quis tibi crederet?

Nec est, quòd quis obiiciat, in hoc Fullonismo scelera &
sacrilegia, etiam quasi àνθρακὰ, & quæ simul consistere ne-
queant, includi: nam impij, in circuitu ambulant: Et ex
promptuario suo errorũ plenissimo & abundantissimo ex hoc
in illud, cum Psalte dicam, eructant, nec magis de constan-
tia assertionis suæ solliciti sunt, quàm de connexionis, qui ex
arena funiculos necit.

Sed dic quæso, amice lector, an non sat scelerum comple-
ditur unicum illud additamentum ad hymnum Trisagium,
à VVe gelino, Cnaptheo rediuiuo, post tot secula vbiq; isti-
cè instauratum? Si hæc tibi non suffecerint, quid sufficiet? Sin-
gula pluribus aliis facta sunt. At hæc deinceps manifestiora no-
bis fient; cum prisca & noui Fullonis elogia audiemus. Quares;

Quæ

Qua causa Vbiquistam istum impulerit, ut Trisagio Fullonicam appendicem annecteret: Respondeo; In promptu causa est, quia est Theopaschita: Christum non tantum secundum humanam, sed & secundum diuinam naturam passum cum suo Luthero existimat. Eadem ei additionis causa, qua Petro Cnapheo, de quo, Harmenopulus. οἱ περὶ πέντε τὸν ναφεία, τὸ τε παρὶ τὸ προσέησαν τὸ, ὁ σαυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, παρὶ τὴν τὴν ἀπαρὴν τὸν τὸν θεοῦ τὸν. Petrus Cnapheus & sectatores eius Trisagio apposuerunt illud: Qui crucifixus es pro nobis: impassibilem Deitatem facientes passibilem.

Hanc suam Fullonicam opinionem, passim prodidit Redinius noster Fullo in suis Thesibus; & res est apud Vbiquistas perquam trita; Christum, seu filium Dei non tantum secundum humanam, sed & secundum diuinam naturam passum, ut fuse ostendi in Defensione Controuersia de Christo. Hic satis erit audire Lutherū, noui Fullonis Magistrum, qui in symposiacis suis colloquijs Titulo de Christo ita Κνάπτα seu Fullonizat. Alle gottesfürchtigen vnd rechtschaffenen Christen / oder die ganz heilige Christliche Kirchen / vnd Gemeine / glaubet an allen Zweifel / daß mā im Kinderglauben spricht / nemblich / daß Jesus Christus / der einige Sohn Gottes / in einem göttlichen wesen / vnd einer Natur / mit dem Vatter / sey wahrhaftiger Mensch / von Marien der Jungfrauen / durch den heiligen Geist empfangen / geboren / gelitten hat / gekreuziget / gestorben / vnd begraben sey / darumb glauben sie / daß nit allein die menschliche Natur / sondern auch die Göttliche Natur / oder der rechte wahre Gott für vns gelitten hat vnd gestorben ist. Hoc est: Omnes pij & veri Christiani, vel tota sancta Christiana Ecclesia & cōmunitas, credunt sine dubio, quod in infantum symbolo pronunciat, nempe, Iesum Christū

esse vnigenitum Dei filium, vnus substantiæ & naturæ cum patre, verum hominem, conceptum de Spiritu sancto, natum ex Maria Virgine; passum, crucifixum, mortuum, sepultum. Quocirca credunt, non solum naturam humanam, sed & naturam diuinam pro nobis passam & mortuam: Vel verum Deum. *Quod Lutherus appendit, vt horribilem illam blasphemiam de natura diuina passa & mortua pro nobis; non nihil temperet. Nam Deum pro nobis passum, crucifixum, mortuum, nemo orthodoxus abnuat: at Deitatem seu diuinam naturam pro nobis passam, crucifixam, mortuam, nullæ aures nisi Cnaptica & Eutychemistica, tolerare queunt.*

Eiusdem farina sunt illa Lutheri in eodem culinariarum & mensariarum confabulationum loco. Daß aber von der Communication / Mittheilung einer Eigenschafft der Natur gesagt vnd bewiesen ist / (nemlich das geboire werden / sc. der göttliche Natur auch zugeeignet / vnd von ihr gesagt wirdt / per communicationem idiomatum,) Dasselbige soll auch verstanden werden von der Communication / vñ Mittheilung der andern Eigenschafften / als Leyden / Sterben / Begraben werden / sc. Wie wol sie eigentlich der menschlichen Natur gebüren / vnd zustehen / doch gibt sie die Göttliche Natur in Christo darunter vnd leydet / sc. Quod dictum est & probatum de communicatione vnus proprietatis naturæ, nempe de hac, quæ est nasci; eam tribui naturæ diuinæ, & de ea prædicari; illud similiter de communicatione aliorum idiomatum intelligi debet, cuiusmodi sunt pati, mori, sepeliri, &c. Quamuis enim propriè humanæ naturæ competant; illis tamen nihilominus subiici-

subiicitur natura diuina; & patitur, &c. *Pergit Lutherus: Darumb soll man gewiß glauben / das alles / so der menschliche Natur in Christo eigentlich zusiehet / vnd widersehret / dasselbige würde auch communiciert / zugeeignet / vnd gegeben der göttlichen Natur. Quapropter certò credendum est, omnia illa quæ humanæ naturæ propriè conueniunt & eueniunt, illa etiam communicari, appropriari, & tribui naturæ diuinæ.*

Præterea cætera, quæ ibidem ore Fullonico Lutherus euomit. Copiosè enim discussa sunt in Controuersia de Christo. Cum ergo isti naturam diuinam, saltem ut in Christo est; & per consequens illam, quæ, in Patre & Spiritu sancto est, (cum sit prorsus vna numero in omnibus tribus personis) passibilem faciant; cause nihil habent, cur ad Trisagium, quod sanctissima Trinitati communiter decantatur, non adiiciant illam clausulam: Qui passus es pro nobis.

§. 10. Excusatio noui Fullonis, sed inutilis.

Edidit Iosephus Burdo inter Eusebiana Chronicum quoddam Græcum, in quo sexto Iustiniani senioris Imp. Anno describitur terramotus Constantinopoli in Nouembri factus, Ὡς τε πάσαι τὴν πόλιν συναχθῆναι εἰς τὸν Φόρον Κωνσταντίνου, καὶ λιτανύειν, καὶ λέγειν, Ἁγίῳ ὁ Θεός, Ἁγίῳ ἰσχυρός, Ἁγίῳ ἀθάνατος, ὁ σωρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ εἰμῆναι πᾶσαι τὴν νύκτα ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ εὐχόμενοι. Πρωίας δὲ γενομένης ὁ πᾶς δῆμος τῶν λιτανύοντων ἐξεβόησεν, Νίκα ἢ τύχη χριστιανῶν. ὁ σωρωθεὶς σώσον ἡμᾶς, καὶ τὴν πόλιν. Vt vniuersa ciuitas in forum Constantinianum concurreret, & sese in preces daret; diceretque: SANCTVS DEVS, SANCTVS FORTIS, SANCTVS IMMORTALIS, QVI CRVCIFIXVS ES PRO NOBIS, MISERERE NOBIS, manseruntq; tota nocte insomnes, assidue precati. Exorto diluculo